

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เหตุผลที่กฎหมายกำหนดอายุความในคดีอาญา เนื่องจากความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนรัฐและสังคมส่วนรวม การฟ้องร้องคดีอาญาจึงอาจจะกระทำได้ แม้เวลาผ่านไป แล้ว 20-30 ปี แต่มาในระยะหลังนี้มีความคิดว่าการปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยไปอาจมีผลเสียในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านวิधिพิจารณาความและการลงโทษผู้กระทำความผิด กล่าวคือยิ่งปล่อยให้เวลานั้นนานไป ความทรงจำของพยานหรือการหาพยานหลักฐานอื่น ๆ ย่อมยากขึ้น การพิสูจน์ความผิดย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้มาก และเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปนาน ๆ เข้า ก็จะขาดความสนใจอีกด้วย การลงโทษผู้กระทำความผิดก็ไม่น่าจะเกิดประโยชน์ และไม่เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือแม้ผู้กระทำความผิดจะต้องแสดงว่าได้พยายามทำตนเป็นคนดี ควรจะยุติเรื่องที่ผ่านมาแล้วได้ กรณีเช่นนี้ เป็นเรื่องการกระทำที่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาที่ให้คนกลับตนเป็นคนดีอย่างหนึ่งเท่านั้น

อย่างไรก็ตามเหตุผลเหล่านี้ ก็ไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียวที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นไปด้วยระยะเวลา เพราะถ้าเป็นผู้กระทำความผิดคดีฉ้อโกง เมื่อไม่มีใครสนใจเอาความผิดอาจได้ใจและกระทำผิดขึ้นอีกได้ ดังนั้น การกำหนดอายุความจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของความผิดและความร้ายแรงของฐานความผิดด้วย เพื่อให้โอกาสในการค้นหา ตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายอาญา หมวด 9 ว่าด้วยอายุความ มาตรา 95 บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปี

- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึง 7 ปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งคดีพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันหลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งคดีพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

จากบทบัญญัติดังกล่าว พิจารณาได้ว่า การกำหนดอายุความในคดีอาญานั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละฐานความผิด ซึ่งมีบทกำหนดโทษแตกต่างกันตามลักษณะความผิดและความร้ายแรงของฐานความผิด และในปัจจุบันยังมิได้มีการพิสูจน์โดยแน่ชัดถึงความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา ผู้เขียนจึงต้องการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา ว่ามีความสัมพันธ์กับลักษณะฐานความผิดและอัตราโทษที่จะลง เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกพันบาท มีอายุความ 10 ปี มาตรา 95(3) เป็นต้น หรือมีความสัมพันธ์กับโทษ เช่น อายุความในคดีอาญา สำหรับผู้พยายามหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80, 86 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เป็นต้น ดังนั้น หากกำหนดอายุความสัมพันธ์กับโทษแล้ว การกำหนดอายุความต้องพิจารณาจากระวางโทษว่ามีกำหนดเท่าใด แล้วนำไปกำหนดอายุความอีกชั้นตอนหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างกันในการบังคับใช้กฎหมาย

ดังนั้น จึงควรศึกษาหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา ที่มี ความแตกต่างกันในแต่ละฐานความผิดว่ามีความสัมพันธ์กับฐานความผิดโดยตรงหรือสัมพันธ์กับโทษ และวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบ จากหลักความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาดังกล่าว เพื่อหาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดอายุความกับการกระทำผิดอาญาต่อไป

1.2 สมมติฐาน

การกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญานั้น พิจารณาจากฐานความผิดและอัตราสูงสุดของโทษที่จะลง หรือจากอัตราสูงสุดของโทษที่จะลงเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะเป็นปัญหาว่าการกระทำความผิดในลักษณะพยายาม หรือผู้ใช้ ในกรณีที่ความผิดที่ใช้มิได้กระทำลง หรือผู้สนับสนุน การกำหนดอายุความน้อยกว่าการกระทำความผิดสำเร็จหรือไม่ และทำนองเดียวกัน ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโทษหรือการลดโทษ เช่น ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์ หรือความผิดบางลักษณะที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 316 หรือความผิดบางลักษณะที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 336 ทวิ เป็นต้น การกำหนดอายุความก็จะมีผลแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นปัญหาอันควรศึกษาว่าการกำหนดอายุความจะสัมพันธ์กับฐานความผิดและอัตราสูงสุดของโทษที่จะลง หรือสัมพันธ์กับอัตราสูงสุดของโทษที่จะลงเพียงอย่างเดียว เพื่อหาหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความที่เหมาะสมกับการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักทฤษฎีและความเป็นมาในการกำหนดอายุความในคดีอาญา
2. เพื่อศึกษาถึงความหมาย และประเภทอายุความในคดีอาญา และการบังคับใช้กฎหมาย
3. เพื่อศึกษาถึงหลักความสัมพันธ์ ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหา และผลกระทบจากหลักความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา
5. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดอายุความกับการกระทำผิดอาญา

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาหลักทฤษฎี และความเป็นมาในการกำหนดอายุความในคดีอาญา
2. ศึกษาความหมายของอายุความ และประเภทอายุความในคดีอาญา รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย

3. ศึกษาความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละฐานความผิด ซึ่งสัมพันธ์กับฐานความผิดโดยตรงหรือสัมพันธ์กับโทษ
4. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และผลกระทบจากหลักความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความคดีอาญา
5. วิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความกับการกระทำผิดอาญาที่เหมาะสมต่อไป

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

วิจัยเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ คำบรรยายกฎหมายตลอดทั้งตัวบทกฎหมาย และคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาข้อสรุป

1.6 ประโยชน์ของการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักทฤษฎีและความเป็นมาในการกำหนดอายุความในคดีอาญาในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และกำหนดอายุความอาญาที่มีอยู่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ
2. ทำให้ทราบถึงความหมาย และประเภทของอายุความในคดีอาญา รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย
3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะฐานความผิด
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบจากหลักความสัมพันธ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญา
5. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาที่เหมาะสม และเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต